

активізації інноваційної діяльності та необхідного практичного інструментарію забезпечення інноваційного розвитку.

Джерела та література:

1. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток економіки : модель, система управління, державна політика / Л. І. Федулова. – К. : Основа, 2005. – 552 с.
2. Ильенкова С. Д. Инновационный менеджмент / С. Д. Ильенкова. – М. : Банки и биржи, 1997.
3. Капустін Г. А. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку економіки / Г. А. Капустін // Економіка України. – 2003. – № 11. – С. 9-12.
4. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер. – М. : Ростинтэр, 1996.

Столяренко А.В.

УДК [658.011.4:640.53](477.5)

ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ САНАТОРНО-КУРОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ КРЫМА

Стремительное развитие санаторно-курортной отрасли и туризма активно влияют на многие сектора экономики. В результате формируется целая индустрия, на которую приходится 12% мировых инвестиций, около 10% мирового валового национального продукта, 11% мировых потребительских расходов и каждое 15 рабочее место. Поэтому развитие санаторно-курортного комплекса (СКК) в Украине имеет большое значение как для государства, так и для каждого человека в отдельности.

В современных условиях для Украины особую актуальность имеет оценка эффективности деятельности предприятий санаторно-курортного комплекса (СКК), как одного из наиболее перспективных направлений в экономике, так как данная сфера является бюджетообразующей и имеет тесную взаимосвязь с такими секторами экономики как сельское хозяйство, транспорт, коммуникации, торговля и прочее.

Крым является одним из ведущих регионов по предоставлению санаторно-курортных услуг, благодаря своему выгодному географическому расположению и обеспеченностью многообразными лечебными природными ресурсами.

Исследованию данной темы посвящены научные труды следующих отечественных авторов: В.И. Стафийчук в своем учебном пособии «Рекреалогия» анализирует основные показатели деятельности санаторно-курортных предприятий по регионам Украины.

И.С. Барчуков в учебном пособии для студентов «Санаторно-курортное дело» рассматривает санаторно-курортное дело как феномен общественно-экономических отношений.

А.М. Ветитнев, «Маркетинг санаторно-курортных услуг» рассматривает рынок санаторно-курортных услуг, эффективность работы предприятий санаторно-курортного комплекса и прочее.

Целью данного исследования является оценка основных показателей деятельности предприятий СКК в динамике и оценка эффективности функционирования предприятий санаторно-курортного комплекса Автономной Республики Крым, на основе статистических данных за 2009-2010гг.

Украина имеет все объективные условия для вхождения в число стран с высоким уровнем развития рекреационно-туристического хозяйства: выгодное географическое положение, богатое историко-культурное наследие, разнообразные природные рекреационные ресурсы, относительно развитую транспортную сеть и необходимую материально-техническую базу[2, с.245].

Согласно нашему определению СКК - это совокупность объектов различных видов собственности и организационно-правовых форм, предоставляющих услуги по оздоровлению, реабилитации, лечению, а так же профилактике заболеваний за счет использования лечебных природных ресурсов в географических пределах курорта.

Исходя из определения отечественного ученого И.С. Барчукова, санаторно-курортное предприятие – сложная социально-экономическая система, отрасль экономики непродуцированной сферы, основной функцией которой является обеспечение человека полноценным лечением и оздоровительным отдыхом.

Основными показателями деятельности санаторно-курортных предприятий являются:

- количество предприятий данной отрасли;
- количество коек;
- число оздоровленных людей;
- количество фактически проведенных койко-дней всеми оздоровленными.

По данным государственного комитета статистики Украины на 2010г. на территории Украины находятся 3011 предприятий СКК из которых 29 – это учреждения 1-2 дневного пребывания, с коечным фондом максимального развертывания в месяц по всем предприятиям 449 тыс. Данные предприятия санаторно-курортного фонда распределены по 27 регионам Украины.

За последние десять лет (период 2000-2010 г.) количество учреждений предназначенных для санаторно-курортного лечения и оздоровления сократилось на 316 единиц, что составило сокращение комплекса на 9,5%. Причем основное сокращение количества предприятий приходится на период 2005-2010гг.

Крым является одним из наиболее освоенных и развитых регионов, в пределах которого рекреация является ведущей отраслью специализации. На него приходится более 35% санаторно-курортного фонда, 30% домов отдыха и пансионатов и приблизительно 18% турбаз Украины[3, с.

ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ САНАТОРНО-КУРОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ КРЫМА

По данным Главного управления статистики Крыма, количество санаторно-курортных учреждений АРК сокращается каждый год уверенными темпами. В период 2009-2010гг. работает 548 предприятий санаторно-курортного направления с основным коечным фондом 120,4 тыс. мест. В период с 2008 по 2009 года - 554 санаторно-курортных учреждения с коечным фондом 119,5 тыс. мест в месяц (табл. 1).

Таблица 1. Основные показатели деятельности санаторно-курортных (оздоровительных) предприятий 2009-2010

Показатели		2010	Отклонения
Всего учреждений		554	-6
Длительного пребывания	553	547	-6
Самостоятельные учреждения 1–2 дневного пребывания	1	1	-
В них кроватей (мест)		120362	806
Количество оздоровленных лиц	907376	888885	-18491
В том числе детей		223247	-14120
Количество фактически проведенных дней всеми оздоровленными	12461142	11513195	-947947

Необходимо отметить, что в современных условиях СКК работает не на полную мощность (около 30%), что связано с негативным влиянием эффекта сезонности. Основная загрузка санаторно-курортных учреждений приходится на июль-август. Эта проблема отражается как на самой отрасли в целом так и на сопутствующих ей отраслях.

За последние четыре года объем реализованных услуг в сфере санаторно-курортной деятельности АРК Крым значительно сократился. За 9 месяцев 2010г. он составил 603689,4 тыс. грн., что на 15,6% меньше, чем в 2007г., а в сравнении с 2009г. сократился на 25,7%.

Максимальное количество оздоровленных в пределах предприятий СКК отмечено в 2007/08г., что на 17,78% больше чем в период 2009/10г.

Исследуемый период, 2009 - 2010 имеет самый низший показатель за последние три года по количеству оздоровленных как детей, так и взрослых. Среди оздоровленных детей самый высший уровень наблюдается в 2007/08г., что на 20,3% больше исследуемого периода.

Для определения эффективности функционирования предприятий СКК Крыма был проведен анализ финансовой деятельности за 9 месяцев 2010 года в сопоставлении с 2009годом, из результатов которого можно сделать следующие выводы что:

- доходы от реализации услуг увеличились на 176053 тыс. грн;
- прибыль составила 112963,7 тыс. грн, что на 4557,7 тыс. грн. больше, чем в период девяти месяцев 2009 года;
- убытки сократились на 338 тыс. грн;
- дебиторская задолженность увеличилась на 15652,2 тыс. грн.;
- кредиторская задолженность уменьшилась на 1694,7 тыс. грн.

В сравнении с 2009 годом рентабельность предприятий санаторно-курортного комплекса в 2010 году понизилась на 0,4 % и составила 9,9%. То есть в 2010 году наблюдается ухудшение эффективности функционирования предприятий.

Оценка эффективности функционирования предприятий СКК в АРКрым показала, что ежегодно наблюдается сокращение санаторно-курортных учреждений, уменьшение количества оздоровленных в пределах этих предприятий. Период 2009-2010г. показал самый низший показатель по количеству оздоровившихся за последние три года. В сравнении с 2007-2008 годами численность оздоровленных уменьшилась на 17,8%. Одной из главных причин сложившейся ситуации является следствие необоснованно завышенных цен на санаторно-курортные услуги и несоответствия таких параметров как цена-качество, требующей пересмотра ценовой политики.

Как отмечает отечественный ученый А.М. Ветитнев: ошибки в ценообразовании прямо и непосредственно отражаются на объеме дохода предприятия. Типичные ошибки связаны со слишком большой ориентацией на издержки, недостаточным варьированием для дифференцировки разных видов товара и сегментов рынка и слабым отражением происходящих на рынке изменений. От цен зависят достигнутые рекреационным предприятием коммерческие результаты, а эффективная ценовая политика оказывает долговременное и порой решающее воздействие на всю систему торгово-производственной деятельности организации[1, с. 172].

В результате проведенного статистического исследования финансовой деятельности санаторно-курортных предприятий за период 2009-2010г., можно сделать следующий вывод: наблюдается положительная тенденция в увеличении доходов и прибыли, а так же в сокращении расходов. Но не смотря на это рентабельность от операционной деятельности понизилась на 0,4% в сравнении с 2009 г.

Уровень дебиторской и кредиторской задолженности существенно влияет на эффективность проведения некачественной кредитной политики в сторону покупателей. Исходя из этого следует более тщательно заниматься учетом кредит

Источники и литература:

1. Ветитнев А. М. Маркетинг санаторно-курортных услуг : учеб. пособие для вузов / А. М. Ветитнев. – М. : Академия, 2008. – 368 с.
2. Стафийчук В. И. Рекреология : учеб. пособие / В. И. Стафийчук. – 2-е изд. – К. : Альтерпрес, 2010. – 264 с.
3. Фоменко Н. В. Рекреационные ресурсы и курортология : учеб. пособие / Н. В. Фоменко. – К. : Центр учебной литературы, 2007. – 312 с.
4. Присенко В. Г. Охрана здоровья в Крыму : эволюция и концепция развития : монография / В. Г. Присенко. – Симферополь : Таврия, 1999. – 234 с.
5. Санаторно-курортне лікування, організований відпочинок та туризм в АР Крим у 2009/10 році : стат. зб. / за ред. Н. О. Полонської. – Симферополь : Гол. управління статистики в АРК, 2010. – 155 с.

Чернява Г.Л., Снігур Є.С.**УДК 338.48-6:615.8 (477.75)****ВПЛИВ РЕСУРСІВ РЕКРЕАЦІЇ, ОЗДОРОВЛЕННЯ І ТУРИЗМУ АР КРИМ
НА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ**

Постановка проблеми в загальному вигляді. Економічний розвиток суспільства безпосередньо пов'язан з якісним складом всіх його членів: їх фізичним станом і здоров'ям, інтелектуальним рівнем і рівнем професійної підготовки та культури, соціально - психічним станом індивідів та ін.

Світовий досвід свідчить: чим більше розвинена економічна система, тим більшою мірою в суспільстві починають піклуватися про здоров'я нації, про фізичний стан членів суспільства, етичних проблем, екологічному вихованню. В економічно розвинених країнах в даний час затверджується «культ здоров'я», завдяки чому широке поширення одержали різні види занять у сфері фізичної культури, швидкими темпами розвивається туризм, який розглядається як форма задоволення потреб індивідуумів в пізнанні світу, спілкуванні з природою, в психоемоційній розвантаженні. Розвиваються пішохідний, лижний, гірський, водний туризм, самодіяльний туризм, створюються і вдосконалюють свою діяльність туристичні секції та клуби, користування якими є більшої частини членів суспільства.

В Україні здійснюються кроки, спрямовані на більш широке залучення її громадян до оздоровлення та туризму.

Головним ключем до вирішення проблеми поліпшення якості національного людського капіталу є ресурси рекреації, туризму та оздоровлення. Цими ресурсами у великій мірі володіє АР Крим.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Створення ефективного механізму формування людського капіталу в даний час є для України надзвичайно актуальним. Тому слід було б очікувати значної уваги до розвитку фізичної культури і туризму як до одного з елементів цього механізму.

В Україні економічні проблеми становлення та розвитку фізичної культури і туризму висвітлюють у своїх роботах Гришнова О.А.[1], Вельгош Н. З.[2], та інші автори. Проблеми розвитку туризму розглядаються з позиції їх економічної ефективності як для суб'єктів підприємництва так і для економіки країни в цілому, але у відриві від значення для формування людського капіталу товариства. У публікаціях, присвячених розвитку фізичної культури, зачіпаються в основному аспекти, пов'язані зі зміцненням (накопиченням) здоров'я громадян, без урахування її впливу на багатобічний розвиток індивіда, що сприяє накопиченню трудового потенціалу працівника. Разом з тим, недооцінка значення фізичної культури і туризму в якості капіталоутворювальних елементів може призвести до значних втрат якісних характеристик людського капіталу, зниження ефективності суспільного виробництва, погіршення демографічної ситуації в країні, негативним явищем на ринку праці і т.д.

Дослідження переконують, що підхід до розвитку фізичної культури і туризму як до елементів формування людського капіталу суспільства, може сприяти перегляду ставлення до них, створення більш сприятливих умов для функціонування цих галузей. Це особливо актуально для багатьох регіонів України, в тому числі, для Криму.

Завдання і цілі статті. Так як економічний ріст обумовлений якісним складом людського капіталу в суспільному виробництві, а також ступенем їх взаємної відповідності і сполучуваності якостей сукупного капіталу нації, формування людського капіталу є необхідним. Ціллю даної статті є визначення впливу

оздоровлення і туризму в цьому процесі та основних умов функціонування в якості елементів, що впливають на стан людського капіталу.

Виклад основного матеріалу. Національний людський капітал - людський капітал країни, що є складовою частиною її національного багатства. Національний людський капітал включає соціальний, політичний капітал, національні інтелектуальні пріоритети, національні конкурентні переваги і природний потенціал нації [3, с.24].

Спочатку під людським капіталом розумілася лише сукупність інвестицій в людину, що підвищує його здатність до праці - освіта і професійні навички. Надалі поняття людського капіталу істотно розширилося. Останні розрахунки, зроблені експертами Світового банку, беруть у нього споживчі витрати - витрати сімей на харчування, одяг, житла, освіту, охорону здоров'я, культуру, а також витрати держави на ці цілі.

Людський капітал - головний фактор формування і розвитку інноваційної економіки та економіки